

Parlement protesteert tegen verkoop nazibunker

Het Rijksvastgoedbedrijf wil de bunker van nazikopstuk Arthur Seyss-Inquart op landgoed Clingendael verkopen. Een meerderheid in de Tweede Kamer spreekt zich uit tegen dit plan.

Door Jeroen van Raalte

Het oogt als een groot uitgevallen boerderij, maar Ronald Klomp weet wel beter. "Binnenin staat een soort betonnen schoenendoos," vertelt de voorzitter van Stichting WO2 Sporen. Vanachter het hek wijst hij naar de commandobunker op de grens Den Haag en Wassenaar, die tijdens de nazibezetting werd gebouwd in opdracht van rijkscommissaris Arthur Seyss-Inquart, destijds de hoogste civiele autoriteit in Nederland. De Oostenrijker hield kantoor in deze 'boerderij', die een omvangrijke bunker camoufleert van metersdik beton. "In die zogenaamde schoorstenen stond luchtafweergeschut opgesteld," zegt Klomp met een blik op het dak.

Sinds drie jaar is de bunker, die tot 2012 in gebruik was van Defensie, een rijksmonument. Niettemin wil het Rijksvastgoedbedrijf ervan af. Doodzonde, vindt Klomp. Een uniek stuk 'four' erfgoed dreigt volgens hem te worden overgeleverd aan de grillen van de commercie. "De voorwaarden van de verkoop kunnen absoluut geen garanties bieden voor de cultuurhistorische toekomst van de bunker."

Motie

De Tweede Kamer deelt die zorg. Vorige week donderdag nam een ruime meerderheid (130 stemmen) een motie aan die de regering oproept tot een actieplan om monumenten uit

de Tweede Wereldoorlog te behouden. De motie constateert dat oorlogserfgoed onder druk staat, 'zoals bij de Muur van Mussert en nu bij de bunker van Seyss-Inquart'. "We hebben veel gelobbyd bij Kamerleden," verklaart Klomp. Alleen de PVV steunde de motie om onbekende redenen niet. "Het is een algemene motie, maar er staat duidelijk in dat het eerder is misgegaan met de verkoop van herinneringserfgoed en dat hetzelfde nu dreigt voor deze bunker."

Als het aan de Stichting WO2 Sporen ligt, wordt de bunker overgedragen aan de Nationale Monumentenorganisatie (NMO), die sinds 2015

'Het is de wens om de bunker te tonen aan een breed publiek'

met overheidssteun cultureel erfgoed beheert en onderhoudt. "De NMO kan vervolgens kijken of een nieuwe bestemming mogelijk is," legt Klomp uit. "Het is de wens van ons en een meerderheid in de Tweede Kamer om de bunker te tonen aan een breed publiek." Ook Stichting Atlantikwall Museum Scheveningen, die meerdere bunkers uit de Duitse verdedigingslinie beheert, lijkt dit een goede oplossing. "Als de bunker de markt op gaat, wordt het historische verhaal uiteindelijk ondergeschikt aan commerciële belangen," stelt een woordvoerder. "Het is dan maar de vraag of de maatschappelijke functie van het erfgoed in stand blijft."

Het Rijksvastgoedbedrijf 'gaat zorgvuldig om' met de cultuurhistorische waarde van het monument in het geval van verkoop, zegt een woordvoerder. De Nota van Uitgangspunten, die wordt opgesteld door de twee betrokken gemeenten, zal eisen stellen aan de koper. Een commissie van deskundigen zal diens plannen beoordelen, waarbij de cultuurhistorische waarde boven de financiële opbrengst gaat, aldus het Rijksvastgoedbedrijf.

Ongepast

Klomp heeft weinig fiducia in zulke garanties. "De randvoorwaarden zijn juridisch te omzeilen en zijn beperkt houdbaar. Als het economisch tegenzit, kan de koper deze aanvechten. Als hij failliet gaat, vervallen de eisen voor altijd." Bovendien loopt in opdracht van het ministerie van OCW een verkennend onderzoek naar de omgang met herinneringserfgoed. "Wij vinden het dan zeer ongepast dat het Rijksvastgoedbedrijf de verkoop van de bunker niet voorlopig stillet, zeker gezien de motie die het parlement heeft aangenomen." Het Rijksvastgoedbedrijf wacht het onderzoek niet af, omdat de bunker al de status van rijksmonument heeft.

Volgens de Stichting Atlantikwall is een museale invulling van de bunker in Clingendael zeker levensvatbaar. Haagse bunkers trekken veel bezoekers, weet de woordvoerder uit ervaring. "Op Monumentendag staan er lange rijen mensen te wachten. We komen vrijwilligers tekort om aan de vraag te voldoen." Aan de hand van de overgebleven bunkers vertelt de stichting het verhaal van de oorlog en de belangrijke rol van Den Haag in de Atlantikwall. "In de bunker van Seyss-Inquart kwam het militaire en civiele bewind van de bezetter samen. Het zou prachtig zijn als we hem kunnen gebruiken."

Volgens Ronald Klomp dreigt uniek erfgoed te worden overgeleverd aan de grillen van de commercie.

Foto: DHC/Winish Chedi